

Sylwi ar sgam

Mae'n bwysig cadw llygad allan am sgamiau. Gallant ac maent yn effeithio ar unrhyw un.

Gallai rhywbeth fod yn sgam os:

- Mae'n ymddangos yn rhy dda i fod yn wir - fel e-bost yn dweud eich bod wedi ennill cystadleuaeth nad ydych yn cofio cymryd rhan ynddi
- Mae rhywun nad ydych yn ei adnabod yn cysylltu â chi'n annisgwyl
- Rydych chi'n cael eich annog i ymateb neu dalu'n gyflym
- Gofynnwyd i chi dalu am rywbeth ar frys neu mewn ffordd anarferol – er enghraifft trwy drosglwyddiad banc neu dalebau rhodd
- Gofynnwyd i chi am wybodaeth bersonol

Os ydych chi'n meddwl bod rhywun efallai'n ceisio'ch twyllo, mynnwch gyngor. Gallwch gysylltu â gwasanaeth defnyddwyr Cyngor ar Bopeth ar **0808 223 1133** am gymorth gyda beth i'w wneud nesaf, a rhoi gwybod am sgamiau i Action Fraud, y ganolfan genedlaethol ar gyfer adrodd sgamiau ar **0300 123 2040**.

Gallwch wirio sgamiau diweddar ar wefan Action Fraud, a chofrestru ar gyfer rhybuddion e-bost i gael gwybod am sgamiau yn eich ardal yn **actionfraud.police.uk/news**

Sut i amddiffyn eich hun rhag sgamiau

Os nad ydych yn siŵr am rywbeth, mynnwch gyngor gan ffynhonnell ddibynadwy.

- Peidiwch â rhuthro i wneud unrhyw benderfyniadau cyflym. Mae'n iawn cymryd eich amser
- Peidiwch byth â rhoi arian neu fanylion personol, fel cyfrineiriau neu fanylion banc, i unrhyw un nad ydych yn ei adnabod neu sydd ond wedi cyfarfod ar-lein
- Talu gyda cherdyn debyd neu gredyd. Mae hyn yn rhoi diogelwch ychwanegol i chi os bydd pethau'n mynd o chwith
- Byddwch yn ddrwgdybus. Gall sgamwyr fod yn glyfar iawn. Gallant ymddangos fel busnes dibynadwy neu yn swyddogol o'r llywodraeth, bod â gwefan broffesiynol a dweud yr holl bethau cywir
- Cadw'ch cyfrifon ar-lein yn ddiogel. Defnyddiwch gyfrinair cryf ar gyfer cyfrifon e-bost nad ydych yn eu defnyddio yn unman arall

Mae rhagor o wybodaeth am sut i ddiogelu eich hun rhag sgamiau ar wefan Cyngor ar Bopeth.

citizensadvice.org.uk/scamsadvice

Mae gan Friends Against Scams gyngor hefyd ar sut i amddiffyn eich hun a'ch anwyliaid rhag sgamiau.

friendsagainstscams.org.uk

Beth i'w wneud os ydych chi'n meddwl eich bod wedi cael eich sgamio

Os ydych chi wedi cael eich sgamio, mae yna 3 cham y mae angen i chi eu cymryd:

1. Amddiffyn eich hun rhag risgiau pellach

Peidiwch â bod yn embaras - cysylltwch â'ch banc ar unwaith i roi gwybod iddynt beth sydd wedi digwydd. Dylech hefyd newid unrhyw fanylion mewngofnodi perthnasol, a gwirio am firws os cawsoch eich sgamio ar gyfrifiadur.

2. Gwiriwch os gallwch gael eich arian yn ôl

Os ydych chi wedi colli arian oherwydd sgam, yn dibynnu ar yr amgylchiadau efallai y byddwch chi'n gallu cael eich arian yn ôl trwy gysylltu'n uniongyrchol â'r dull a defnyddiwyd i dalu.

3. Rhowch wybod am y sgam

Mae adrodd am sgamiau yn amddiffyn eraill rhag cael eu sgamio.

- Mae adrodd am sgamiau yn amddiffyn eraill rhag cael eu sgamio.
- Ffoniwch wasanaeth defnyddwyr Cyngor ar Bopeth ar **0808 223 1133**
- Rhowch wybod i Action Fraud am y sgam. Byddant hefyd yn rhoi rhif cyfeirnod trosedd i chi, a all fod yn ddefnyddiol os oes angen i chi ddweud wrth eich banc eich bod wedi cael eich sgamio

Mae hefyd yn bwysig siarad am eich profiad gyda theulu a ffrindiau. Drwy roi gwybod iddynt beth sydd wedi digwydd, gallant fod yn barod, a gyda'n gilydd gallwn roi terfyn ar sgamiau.

Rydym wedi gweld cynnydd yn nifer y sgamwyr sy'n esgus bod yn fasnachwyr, neu'n gwerthu trwy farchnadoedd ar-lein.

Dylech gadw llygad allan am sgamiau fel:

- Masnachwyr sy'n curo ar eich drws, yn gofyn am daliadau ymlaen llaw. Dylech gymryd yr amser i sicrhau bod pob masnachwr yn ddibynadwy cyn cadarnhau gwaith gyda nhw
- Galwyr diwahoddiad neu werthwyr drws yn cynnig bargeinion. Cymerwch amser i edrych ar yr opsiynau sydd ar gael i chi
- Hysbysebion ffug ar-lein. Mae'n bwysig eich bod yn cymryd yr amser i wirio bod unrhyw hawliadau'n gywir cyn prynu
- E-byst neu alwadau awtomataidd yn cymryd arnynt eu bod yn llywodraeth neu gwmni swyddogol

Amddiffyn eich hun:

- Peidiwch â rhoi unrhyw arian na manylion banc i unrhyw un nad ydych yn ei adnabod neu rydych dim ond wedi cyfarfod ar-lein. Byddwch yn wiliadwrus o gyswllt annisgwyl
- Ymchwiliwch i unrhyw fasnachwr neu gwmnïau cyn cadarnhau unrhyw daliadau, yn enwedig os ydynt yn ymddangos yn rhy dda i fod yn wir
- Os ydych chi'n meddwl y gallai rhywun fod yn ceisio eich sgamio, mae'n bwysig gweithredu ar unwaith

Mae Cyngor ar Bopeth yn helpu i roi'r wybodaeth a'r hyder sydd eu hangen ar bobl i ddod o hyd i'r ffordd ymlaen – pwy bynnag ydyn nhw, a beth bynnag yw eu problem.

Mae ein rhwydwaith o elusennau yn cynnig cyngor cyfrinachol ar-lein, dros y ffôn, wyneb yn wyneb yn rhad ac am ddim.

citizensadvice.org.uk/scamsadvice

#YmwybodoloSgam

Cyngor ar Bopeth Mai 2023
Cyngor ar Bopeth yw enw gweithredol
Cymdeithas Genedlaethol Cyngor ar Bopeth.
Rhif elusen gofrestredig 279057

Ymwybodol o Sgamiau

cyngor ar
bopeth

ctsi Chartered Trading
Standards Institute

NATIONAL
TRADING
STANDARDS
Protecting Consumers
Safeguarding Businesses

Department for
Business & Trade